

KYNOLOGIN KYNÄSTÄ - syyskuu 2023

KIELIKUKKASIA

”Pidä tuopistas kiinni, Niku”, laulaa Kääriä.

”Menimme Matin kanssa kävelyille.”

Kääriän ”Niku” lienee peräisin sanoista ”niin kuin” eli ”niiku”. Se on muotoutunut suomen kielessä lisukkeeksi, tehosteeksi tai selittelyksi eri asiayhteyksiin.

Ketkä ”me” menivät Matin kanssa kävelyille? Ehkä menijällä oli toveri tai koira mukana. Yksiköt ja monikot menevät usein sekaisin kielenkäytön ammattilaisiltakin. Siispä: ”Menin Matin kanssa kävelyille, niiku.”

Aikoinaan maassamuuton lisääntyessä pelättiin, että murteet häviävät. Eivät ne minnekään ole hävinneet, eivätkä häviä. ”Niikut” ja muut ilmaisut ovat käytössä aikansa ja korvaantuvat tarvittaessa uusilla sanoilla tai sananparsilla.

Kielioppia lienee opetettu koulussa kaikille kansalaisille. Erityisesti oikeat sijamuodot ovat silti hukassa jopa ammatikseen puhuvilta ja kirjoittavilta. Kauan media-alalla ja julkisuudessa toimineilla puheen ja tekstin virheetön tuottaminen on hienoa kuultavaa ja luettavaa.

Yhtä kaikki – suomen kieli on rikas ja murteet muuntuvat aikojen saatossa. Kotikunnassani Kerimäellä käytetään erilaisia murreilmaisuja jopa naapurikylien kesken. Pääasia on, että ihmiset ymmärtävät toisiaan. Tarvittaessa kyllä google korjaa väärin kirjoitetut lauseet.

Jälkihuomio: Ennen vanhaan hallitsijat ja suuret sotapäälliköt käyttivät usein julistuksissaan nimestään monikkomuotoa. Alkulause helmikuun manifestista vuodelta 1899: ”Me, NIKOLAI Toinen, Jumalan armosta, koko Venäjänmaan Keisari ja Itsevaltias, Puolanmaan Tsaari, Suomen Suuriruhtinas, y. m., y. m...” Nikolai toisen manifestissa määrättiin, että Venäjällä säädetyt yleisvaltakunnalliset lait koskisivat jatkossa myös Suomea. Alkoi ns. sortokausi. Toivokaamme, ettei vastaavaa manifestia tee itsevaltias Putin.

Juha Herttuainen